

## **Рецензия**

на дисертационния труд „Социалната институция в условията на  
българския преход: случаят Еволайф България”  
на редовен докторант Полина Петкова за присъждане на образователната и  
научна степен „доктор по социология”  
от проф. д.с.н. Георги Найденов

### **1. Съдържание на дисертацията**

Дисертацията е с общ обем от 221 стандартни машинописни страници. Основният текст е 182 стр. плюс списък на цитираната литература, библиография и шест приложения. Основният текст се състои от въведение, три глави и заключение.

Във въведението се определят обекта, предмета, целите и задачите на изследването.

В първа глава – «Институционализъм и неoinституционализъм в икономиката и социологията» се разглеждат етапите в развитието на институционалната парадигма в икономическата и социологическата науки. Във втора глава «Организационната теория – изчерпателна употреба на институционалния подход в изследване на организациите» се показва влиянието на институционализма и преди всичко на неoinституционализма върху развитието на теориите за организациите. В трета глава – «Евролайф България – модерната визия за организацията» се разглеждат целите, структурата, начина на функциониране, развитието на човешкия капитал на организацията ««Евролайф България» възникнала и осъществяваща своята дейност след 10.11.1989 год. в България.

В заключението се обобщават постигнатите резултати в анализа на ролята на институционализма за развитието на организационната теория.

Цитираната литература на български език включва 20 заглавия. Цитираната литература на чужди езици включва 63 заглавия. Библиографията включва 190 заглавия.

## **2. Общи впечатления**

Общото впечатление от дисертацията е добро. Защо?

А) Проблемът за социалните институции е възлов за социологията. Така че насочването на вниманието на докторанта към този проблемен кръг е правилно и перспективно.

Б) Докторантът е работил съвестно и задълбочено върху литературата за институционализма в икономическата и социологическата науки. Той добре познава тази литература и анализира различните концепции уверено и свободно.

В) Положителен е и фактът, че социологическият аспект на изследването на институционализма е ясно открит и доминиращ. Изследването на институционализма в икономическата наука е подчинено на целите на социологическия анализ.

Г) Докторантът владее професионално категориалния апарат на социологическата наука. Той има много добра базова социологическа подготовка. През трите години на обучение в докторантурата той е овладял и компетентно използва и специализирания категориален апарат на институционализма.

Д) Положителен момент е и това, че проведеното изследване е на организация, в която работи самият докторант. Той така да се каже, познава „отвътре” обекта на изследване. Несъмнено, въпреки че не е специално отбелязано, докторантът е провел и „включено наблюдение” на изследваната организация.

## **3. Научни и научноприложни приноси**

За мен приносите на докторанта в дисертацията са два. Единият е научен, а другият – научноприложен.

Научен принос е изследването на взаимовръзката и взаимодействието на институционализма и неoinституционализма между икономическата и социологическата науки. Сам по себе си това не е нов проблемен кръг. Но докторантът е направил самостоятелно изследване на този проблем и в този смисъл неговият принос е оригинален.

Научно приложен принос са резултатите от изследването на Еволайф България. Например откритите специфики на мотивировката на консултантите в Еволайф България – по-голямата роля на възможностите за саморазвитие, отколкото доходите, несъмнено са оригинален научноприложен принос.

#### **4. Критични бележки**

А) Основната ми критична бележка е свързана с диспропорцията между първите две глави, от една страна и третата глава, от друга страна. В първите две глави е разработен голям и „тежък” категориален апарат. Третата глава е конкретно изследване, върху един обект, който е твърде „лек” за този „мощен” категориален апарат. Изследването на Еволайф България не изисква по необходимост такова значимо експлициране на инструментариума на институционализма и неoinституционализма. То би могло да се проведе и без използването на този „тежък” категориален апарат. Ако се изразя на всекидневен език получила се е „стрелба с оръдие по врабчета”.

Б) В представения труд има несъответствие между начинът, по който е формулирана темата и съдържанието на дисертацията. Първата част на темата „Социалната институция в условията на българския преход” предполага да се изследват институциите не сами по себе си, а конкретно българските институции в условията на нашия преход. Но в първите две

глави на дисертацията на практика е изследван проблемът за институционализма и неoinституционализма в икономическата и социологическата науки и взаимното влияние на тези две научни „полета“, както и влиянието на тази парадигма върху организационните теории. Сама по себе си разгледаната в тези две глави проблематика е интересна и значима, но тя е различна от проблематиката формулирана в темата на дисертацията. Разгледаните специфики на българския преход в първи параграф на трета глава – „Трансформация на институционалната среда в годините на преход“ са твърде недостатъчни.

В) Втората част на темата – „Случаят Еволайф България“ пък поставя въпроса за обемността и задълбочеността на изследването на тази конкретна организация в трета глава. Защото във „Въведението“ на дисертацията е формулирана значимостта на това изследване. Важна част от него е емпирично изследване, за което е отбелязано, че чрез него се реализират целите и задачите на дисертационния труд (стр.9). А това изследване е непредставително и е с доста ограничен брой респонденти. Другите проблеми в дейността на тази конкретна организация също са изследвани недостатъчно задълбочено. Лично на мен най-много ми липсва темпоралния аспект в изследването на Еволайф България. Защото институционалната среда в България в годините на преход се развива твърде динамично. Как тези изменения рефлексират върху дейността на Еволайф България? Не намирам отговор в дисертационния труд.

Г) Справката за научни приноси в Автореферата не е прецизна. По принцип неумелото формулиране на приносите е обща слабост на всички дисертации. За съжаление и тази дисертация не е изключение от това.

**5. Авторефератът е направен според изискванията.**

**6. Лични впечатления**

Нямам лични впечатления от докторант Полина Петкова, нито участие в съвместни проекти и публикации.

## **7. Обосновано мнение**

Ще гласувам положително за присъждането на образователната и научна степен „доктор по социология” на редовен докторант Полина Петкова за нейният дисертационния труд „Социалната институция в условията на българския преход: случаят Еволайф България”.

Причините за това са, че въпреки направените забележки, за мен дисертационният труд е зряло и компетентно изследване. В него са вложени много труд и усилия. Нямам никакви съмнения че докторантът е изпълнил изискването на Чл. 27 (1) от Правилника за научните степени и звания, а именно, че „Дисертационният труд трябва да показва, че кандидатът притежава задълбочени теоретични знания по съответната специалност и способности за самостоятелни научни изследвания”. За мен е несъмнено и, че дисертационният труд отговаря в значителна степен на другото условие на този член - да съдържа научни и научноприложни резултати, които представляват оригинален принос в науката.

12.05.2013 год.

Гр. Благоевград

Рецензент:

/проф.д.с.н. Георги Найденов/